

Eduskunnan sivistysvaliokunta

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI OPETUS- JA KULTTUURITOIMEN RAHOITUKSESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 258/2014 vp)

Totean lausuntonani hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Hallituksen esityksen mukaisesti säädösmuutoksilla on tarkoitus säätää tietyistä rahoitusperusteiden uudistamisesta sekä aikaisempina talousarviovuosina tehtyjen ja uusien säästötoimenpiteiden käsittelystä tulevina talousarviovuosina.

Esi- ja perusopetusta koskeviin säännöksiin tehtävistä muutoksista merkittävä osa johtuu kunnan peruspalvelujen valtionosuusuudistuksen yhteydessä tehdyistä muutoksista. Nykyisen järjestelmän mukaisesta perusopetuksen perushinnasta ja kotikuntakorvauksen kunta-kohtaisesta perushinnasta luovutaan ja siirrytään kotikuntakorvauksen kohdalla yhteen valtakunnalliseen perushintaan.

Edelleen kuntien valtionosuusuudistuksesta aiheutuen erillisestä opetus- ja kulttuuritoimen perustamiskustannusten valtionavustusjärjestelmästä luovutaan. Opetushallitus pitää kannattavana hallituksen esityksen mukaista linjausta, että perustamishankkeiden valtionavustusten sijasta olisi mahdollista tukea toimitila- ja muita investointihankkeita valtionavustuslain perusteella myönnettävillä valtionavustuksilla. Järjestelmässä on perusteltua säilyttää mekanismi, että tietyissä tilanteissa on mahdollista valtionavustuksin tukea opetuksen ja koulutuksen järjestäjien edellytyksiä tarjota terveelliset, turvalliset sekä laadukkaat opiskelu ympäristöt.

Ammattikorkeakoulujen rahoituksen siirtäminen kokonaan valtiolle aiheuttaa niiden rahoitusta koskevien säännösten siirtämisen opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevasta laista ammattikorkeakoululakiin. Samalla ammattikorkeakoulujen rahoituksesta kuntien rahoitusosuus poistetaan. Kuntien ja valtion kustannustenjaon säilyttämiseksi kyseisestä rahoituksen siirrosta otetaan kuitenkin huomioon 64 % opetus- ja kulttuuritoimen kuntien rahoitusosuu- den lisäyksenä. Opetushallitus toteaa, että koska uudistus toteutetaan kustannusneutraalisti kuntien ja valtion välillä, valtion rahoitusosuus ammatillisessa peruskoulutuksessa ja lukio- koulutuksessa laskee tosiasiallisesti noin 31 prosenttiin nykyisestä 41,89 prosentista.

Hallituksen esityksen mukaisesti opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain piiriin kuuluvien yksikköhintojen perusteena käytettävien kustannusten kohdalla siirrytään käytäntöön, jossa rahoitus tarkistetaan vuosittain vastaamaan toteutunutta kustannustasoa. Peruspalveluiden järjestämisessä tapahtuu lähiaikoina merkittäviä muutoksia kuntarakenteen, sote -uudistuksen, valtiontalouden säästötoimenpiteiden ja palvelutarpeen muutosten johdosta. Muutoksilla voidaan odottaa olevan vaikutuksia myös kustannustasoon, mistä johtuen on perusteltua, että rahoitus seuraa ajantasaisemmin toteutunutta kustannustasoa.

Hallituksen esityksen mukaisesti ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia muutetaan siten, että työelämän kehittämisen ja palvelutehtävän rahoittamisesta luovutaan. Linjaus perustuu hallituksen rakennepoliittisen ohjelman linjauksiin osana ammatilliseen koulutukseen kohdennettavia säästötoimenpiteitä. Opetushallitus pitää tärkeänä, että työelämän kehittäminen ja palvelutehtävän mukainen toiminta säilyy myös jatkossa keskeisenä osana koulutuksen järjestäjän perustehtävää.

Hallituksen esityksen mukaisesti on tarkoitus säätää perusopetuksen yksikköhintojen laske- mista vuosille 2013-2015 koskeva väliaikainen pykälä kumottavaksi. Sen sijaan vuosien 2013-2014 kustannustason muutoksen tekemättä jättämisestä syntyvä säästö esitetään tehtävän pysyväksi, jonka euromääräinen vaikutus, 160,78 euroa, on kirjattu lakiesitykseen. Lisäksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain lukioita ja ammatillista peruskoulutusta koskeviin väliaikaisiin säännöksiin lisättäisiin valtionalouden säästöpäätöksiin liittyvät vuotta 2015 koskevat säännökset. Museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhintaa koskevaan väliaikaiseen säännökseen esitetään lisättäväksi valtionalouden säästöpäätöksiin liittyvä vuotta 2015 koskeva yksikköhinnan alentamista koskeva säännös.

Opetushallitus toteaa, että opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoitukseen kohdistuvat leikkaukset ovat erittäin merkittäviä. Perusopetukseen ja toiselle asteelle kohdistuvat säästöt koskevat 820 000 lasta ja nuorta esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella. Säästötoimenpiteet aikuiskoulutuksessa ovat myös merkittäviä ja tulevat supistamaan aikuisten koulutustarjontaa. Oppivelvollisten ja koulutustakuun piirissä olevien kohdalla koulutustarjontaa ei voida supistaa, mikä tarkoittaa sitä, että säästöt toteutetaan mm. kasvattamalla opetusryhmi- en kokoa ja vähentämällä opetustunteja. Lisäksi on huomioitava, että valtionalouden kehys- päätöksen mukaisesti vuosina 2015-2016 toteutettavien säästötoimenpiteiden lisäksi vuodes- ta 2017 lukien toiselle asteelle kohdistuu vielä uusia säästötoimenpiteitä 141 milj. euroa. Ope- tushallitus toteaa, että koulutukseen ei ole mahdollista kohdistaa lisää säästötoimenpiteitä il- man, että laadukkaan koulutuksen järjestämisen ja tasavertainen saatavuuden edellytykset vaarantuvat.